

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:			
Egy evre . . . 10 koi. — 5ll.		Egy evre . . . 10 kor. — 5ll.	
Fél evre . . . 5 . . .		Fél evre . . . 5 . . .	
Negyed evre . . . 2 . . . 30 . . .		Negyed evre . . . 1 . . . 15 . . .	
Egy óra . . . 1 . . .		Egy óra . . . 1 . . . 70 . . .	
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többézer megjelenő hirdetések jutányosabban. — Apró hirdetés minden száma 4 fillér.

Levél a tengerentúlra.

(A clevelandi magyaroknak.)

Testvérek! Minden igaz magyar-nak a becsülésére, szeretetére érde-mesek vagytok ti. Sorsotok idegenbe vezetett ugyan, de ime ti ott is meg-maradtatok hű magyaroknak. Ez oly nemes, oly nagy erény, a miért örök hálával tartozik ti nektek a magyarok nemzete, hisz kétségbeesetten tapasztaljuk, hogy itt a tüzhelynél akadnak a konczért, a kegyért nemzetünknek árulói. Már egész sereget képeznek az ilyen kivetkőzött gyászmagyarok, a kik miatt édes magyar nemzetünk verzik. Öröm, vigasz és büszkeség tehát, hogy ti hűséges, hálás, összetartó ma-gyarok vagytok és maradtatok túl a tengeren is, az idegen harmattól lepelt újvilág földjén is; mert az igazi haza és fajszeretet örök dicső példaként hivatkozhatunk reátok kivándorolt ame-rikai magyar vérek. Mert csak vegyük a magyar fővárost, Budapestet, millió pénz alapot gyűjtött össze a nemzet, de honunksalakjai, a szolgálalkü gyász-magyarok bécsi kegyet hajhászva egye-ben sem működnek, minthogy odáz-zák, távolítsák Kossuth Lajos szobrá-nak a felépítését.

Vagy vegyük ezt a nagy magyar várost, az ősi hírű Debreczent is, mit gondoltok, hát vajon itt áll-e már a

Kossuth Lajos szobra? Szégyenkedve, pirulva valljuk be gyalázatunkat, hogy nem, noha a polgárság már szép ösz-szegeket adott össze; de a város ide-gen kegyre sóvárgó, pirosántlikás vi-tézi szabadsághős multját megtagadó, osztrák császári érdemkereszttel ékített polgármestere a lakáj hitűczimborasá-gával együtt képes volt idáig megaka-dályozni a debreczeni Kossuth-szobor megvalósítását. Az eszmét valóságosan elföldelték. A dús gazdag várost, mint erkölcsi testületet visszatartották attól, hogy bárhacsak egy fillérrel is járuljon a debreczeni Kossuth szoborhoz. Pedig czimboráskodásra, multságokra száz-ezreket pocskéltak el; de szégyen, gyalázat: a Kossuth-szoborra nem volt egyetlen fillérjük sem.

A sivárságnak, a számításnak, az idegen kegylésésnek még számos más gyászpéldáját sorolhatnám fel ti nek-tek e magyar hazából, melynek itthon kövéredő fiai között rémitően sok a korcs; ámde nem ez a czélom. Róla-tok akarok beszélni édes testvéreim, amerikai clevelandi magyarok! A ti példátokat akarom — ameddig e lap-nak a szava elhallatszik — hirdetni a honi tüzhelynél szendergő magyar előtt. Mert dicső, lelkesítő példát mu-tattok fel ti minékünk tengerentúlra elszármazott, gyakortább lesajnált és megvádolt édes magyar vérek, a kik

pedig ott is oltárt emeltek az arany-hazafinak, a nemzeti gyöngyöszmé-nyeknek. Még alig hónapjai, hogy a tengeren túlról Csutoros Elek tisztele-tes uramnak és régi kedves barátom-nak tudakozó levele érkezett Debre-czenbe Kiss Áron református püspök-höz a debreczeni Tóth András szob-rásmester kiválóan sikerült nagy-szalontai Kossuth-szobrát illetőleg, melyet ti a képes lapokból ösmertetek meg, mely annyira megragadta a ti becsü-letes magyar lelketeket, elhatározottatok, hogy annak a mását megöntetitek és hogy még ez évben, Kossuth atyánk születése napjának századik évfor-dulóján, Clevelandban le is leplez-itek e szobrot. Azóta még néhány levélváltás történt Csutoros ref. lel-kész és Perczel clevelandi közjegyző, szoborbizottsági elnök és debreczeni Tóth András szobrászművész között, a ki nagy magyar szíve, kiváló mű-vész lelke teljes hevével karolta fel ezt az eszmét és valóban önzetlenül járult annak a megvalósításához, mely az ő művészetének is egyik legszebb diadala . . . És ime alig hónap mulva, vagy talán helyesebben még in-kább hetekről beszélhetnénk, az ame-rikai magyarok a kábel-utalványozzák a szobor építés költségeinek a felét, egy tekintélyes nagyszeget és deb-reczeni Tóth András p dig budapesti

A hajduk között.

I.

Tóth András barátom egy fényképező géppel, én pedig kedves öreg Thaly Kálmá-nunknak Ocskay-brigadérosról írott könyvével szállottunk fel a hajduságon keresztül sza-ladó viczinálásra, a Debreczen-nánási viczi-nálásra.

Az én könyvem ez alkalommal olva-satlan maradt; de András barátom otthon, a csinos hajdúvárosban. Nánáson kedvesen használta fel fényképgépje lemezeit. A tör-ténetet alább adom. Most az utról beszélék. Zöldelnek a vetéstáblák. Ismét más földön a szántó-vető meríti fényes ekéjét a kövér földbe. Pletykákat hallunk az utitársaktól, a kik nem ösmernek minket. A bőszőrményi főfő rendőrt, Paksy kapitányt emlegetik sü-rün, a ki jutalomdíjak osztása mellett sze-deti és irtatja a cserebogarakat és a szar-katojást . . .

Meláznak. A gyermekkor tűnik elő. Magas fák sudarát gyakorta megmáztuk a vércsefészkek, szarkafészkek szeplős tojá-saiért . . . Szakadt a nadrág, a bőrt fel-szakította a tüske, még ráadásul a tojás is

zúp volt . . . Édes gyermekkor és ti haj-longó, fészkes nagy fak . . . A vasuti si-nekkel egyirányban csuesosodnak, hajlinga-nak a bőszőrményi erdők fái. Abban sok a vad. Százával az őz, de kerül vaddisznó is . . .

És ismét működni kezd az egyik uti-társ pletyka nyelve, a ki vasárnapi óráiban alighanem jágereskedik is.

Nagy az egyenlőség minálunk Bő-szőrményben! Csak vadásztársulatunk is há-romféle fajta van . . .

— Ugan!

— Az ám! Egy uri! Egy paraszti! Egy iparos vadásztársaság . . . E szerint van aztan vadásztársulatok is osztva a ha-tár. A vaddusabb rész az uraké . . .

Ó, ti jámbor bőszőrményi nyulak! Ti vagytok csak a boldog nyulak. A réti, az erdei, a szántási nyulak válogathatnak a di-csőbbnél-dicsőbb halálban, hogy paraszt, iparos vagy ur puskája irtsa ki életüket, Ó, ti bőszőrményi nyulak.

A magas, gyöpes halom tetején ott buslakodik a Zeleméri csonkatorony is. Két-fenmaradt falát erősen hántogatja az idő

vasfoga. A magános, magasra nyuló romot szinte félteni lehet, hogy a száguldó vihar a dombtetőről lesodorja.

Pedig mohás évszázadokkal ezelőtt az Urnak erős temploma állt itt. És ha hivoga-tott ezüstös szavu harangja: a lapályon épült falukból ajtatosan gyűlt a szentelt helyre a nép . . . melynek veszedelmes támadások, dúlások idején védhelye is volt e köfal.

Ilyenkor a vészharang éles, süvítő hangja a távoli őrhalmok, sánczok felé messzire jajgatott . . .

Ma a bőszőrményi hajdu szántogatja a romjaiban is teljesen pusztult községek he-lyét. Ez áldott munka . . . Azt azonban már nem dicsérem, hogy fönt a gyöpes halmon, az egykori templom romjai között disznókat legeltet valamelyik környékbeli tudatlan tapintatlan paraszt . . . Nagy kedvem volna a gőzös ablakán kihujjantani: — Kuss le onnét te disznópásztor! Kuss a völgybe a disznóiddal! . . .

Nálunk ugyanis kevés becsülete van a régi emlékeknek. A hajdu disznóölökést csináltat a cigánykovácsal ósatyái kard-jából és a női népnek az édesanyái által

érintőjénél, Hirman Ferencz ércz-öntővel, már önteti is az amerikai Kossuth-szobort, hogy az rövid hetek múltán már szállítható is legyen a tengerentúli „ujvilág” földjére . . .

Majd nemsokára lehull a lepel is a nemes érczről és az amerikai magyar testvérek lélekben felmagasztalódva énekelik a „Hazádnak rendületlenül”-t szent öregünk emléke előtt . . . És a nemzeti fohász a tengerzugását is legyőzi. Zengése elhat a hazáig. Adja Isten, hogy felrázza, felébressze az ősi tűzhely mellett kuczorgó közönyösöket. Adja Isten, hogy a clevelandi magyar testvérek Kossuth-szobra legyen az idegenben a hazaföld és fajszeretetének oly világító tornya, melynek lángja bérceket, völgyeket, pusztákat megvilágít és szeretettel hirdeti, hogy szeressük a hazát, becsüljük meg nagyjainkat, jóban s rosszban tartunk együtt és nemhogy itthon, de még az idegenben is őrizzük meg a magyarságunkat; hisz ez a mi vértünk, hisz ez a mi fentartó erőnk az idegen népek tengerjei között.

Adjad Istenem, hogy a clevelandi magyar testvérek az amerikai földön Kossuth atyánk első szobrát midőn gyönyörű ünnepek között felállítják, legyen az a szobor egyszersmind utmutató is idegenbe származott testvéreinknek. Utmutató az egyetlen magyar haza felé, mely fiait vérezve, gyöngülve nélkülözi és mely fölé ha

veszedelmek tornyosulnak, Kossuth érczajka gyújtó beszédre nyílik! És mi bizunk ti bennetek kedves tengerentúli testvérek, hogy megértitek az ígét. Veszélyben a haza! És ti majd akkor erős seregekben tértek vissza a nemzeti lobogó alá és újra életre keltek, újra csodákat cselekednek a „Kossuth regimentjei.”

Tengerentúli magyar testvérek, az Ur áldása legyen ti veletek. Midőn Kossuth-szobrotokról lehull a lepel, ott az idegenből mutatjátok a legdicsebb példát a nemzetnek, hogy milyen az a hazáját, nemzetét szerető igazmagyar! Olyan az a magyar, a milyenek ti vagytok clevelandi derék magyarok, kiket ime példaként állítunk a családi, az ősi tűzhelynél tespedő testvérek elé, hogy szégyeljék el magukat, hogy tanu janak töletek, az idegenbe vándoroltaktól, nemzeti erős erényeket.

Titeket pedig szeretett testvéreim vezéreljen továbbra is a munka verjételes idegen ösvényeken Kossuth-atyánk szent lelke, mely azt tanítja, hogy becsüljétek meg a nagy, a szabad Amerikát, mely mindennapi kenyérrel táplál titeket árva halyongókat, ámde hogy ne feledjétek azt sem soha, hogy ti magyarok vagytok és hogy ti reátok mindig számít közös édes anyánk, a magyar haza.

Ifjabb Móricz Pál.

használt öreg zoltár már unott, olyan templomi könyv kelet neki is, a melynek elefant esonból van a fedele, sőt az sem lehetetlen, hogy kereszt is találtak már némely kalvinista asszonyok elefantoson imakönyve fedelén.

A Zeleméri romra visszatérve pedig, helyes volna ha valamely gulyáshusos, bodai szőlőlével telt kulacsos erdei kirándulás alkalmával megtekintenek e romokat nemes Bőszörmény város urai, esetleg indzsellér urammal együtt, hogy valamely erősítésre, biztosításra nem szorul-e a viharoktól körülzúgott ősi, magános és magas torony és templom fal! . . . Ha alazuhanna egyszer, rég mult időknek utolsó tanuja porladna szét a domboldalon, a mely most érdekes koronája ennek a lankás hajdu földnek.

Másoldalon, napnyugat felől a hajduk földjén keresztül vezet az országút Debreczen felé. Néhány csárda a várkapu széles ajtó allással együtt, mint zajosabb idők emléke és tanyája esőndben lapul az országút mentén. Több híres csárdát lebontottak már itt. Ma holnap alig marad egy-kettő irtagnak ez érdekes, e porlepte, e magános fogadók közül, melyek falai között a viglörténetekkel elegyesen játszódtak le véres, rémes betyár históriák.

Elfelejtetem már a csárda nevét. Bizalmatlan külsejű, elült, széltől tepett nád fedeles csárda volt, innét a józsa: Rózsás kocsmán, a Bőszörmény—debreczeni országúton; ez a zsiros, piszkos apróablaku vityilló nírhebt betyár tanya volt. Ebben a pusztai csárdában gyilkolták le a zsidó kocsmáros a családjával együtt.

Odább eső szomszédjához, a sárgafalu

Rózsás-csárdához Barca Daninak, a bravurjairól, merészségéről héttvarmegyére híres pandur komiszárúnak fűződik egy kalandja, mely ennek a rendkívüli ősebernek a lélekjelenlétét és talalekonyságát jellemzően bizonyítja, de jellemző a magyar betyár gávallerságára is.

Két lovas pandurlegényével a Józsa-felé eső részen agarászott Barca. Fegyver sem volt velük, csak a karikás. A nyulhajszában lovas és ló egyiránt kifaradt és oda a Rózsásához tértek Barcaék hűsítő italra.

A lovakat kint fogta az egyik pandur, a másik legényével keményen nyitott be Barca az ivóba és már késő volt visszalépni. Meglátták a betyárok. Ugyanis a kecskelabas nagy tölgyfa asztalnál szegény legények iszogattak. Nyalka fiuk. A duflacsövű kurta puskát, rezes pisztolyokat kirakták magok elé az asztalra. Egész fegyvertár volt. Csak a táblás rézfokossal koppintgatott duhajkedvében egyik-másik. Barca egy másik ellenkező sarokba húzódott a legényével. Bort parancsolt és mutatta, hogy ügyet sem vet a betyároknak. Nem úgy a betyárok. Felállott közülök a legnyalkábbik, legdélcegebb legény és odakiáltott a esendbiztosra:

— Hallja! Ősmer-e engem a tekintetes komiszárus ur!

— Nem én, barátom! Barca színleg nyugodtan felelt.

— Nahát, tudja meg az ur, hogy én vagyok az a híres Soós Pista, a kinek a fejére ezer forintot tűzött ki a téns Szabolcsvármegye! Hát ime itt vagyok, jól tudom, hogy híres betyárkergető Barca ur, hát tegye reám a bilincset! Fogjon el a tekintetes ur! . . .

Puky Gyula főispán ünneplése Szoboszlón.

H.-Szoboszló, ápril. 27-én.

Szoboszlói levelezőnk írja:

Mélyre ható, nagy jelentőségű napja volt tagnap Hajdu-Szoboszló város közönségének. Reg ideje annak, hogy ily fényes, szívhez szóló ünnepség nem volt városunkban sőt bátran elmondhatjuk, hogy ember emlékezet óta nem is volt. Ez ünnepély minden mozzanata oly megkapó, oly nagy horderejű volt, — hogy lehetetlen arról csak egyszerűen megemlékezni. Puky Gyula főispán volt az ünneplés tárgya. Az ő kiváló személyének szólott az a páratlan ünnepség, mely nem a ragyogó külsőségekben hanem az emberi szívekben és a haza szeretetben találja meg kiindulási pontját. Egy főispán ünneplése előttünk, kiket a kormány politikájától óriási úr választ el, teljes közbős. A főispánok rendszerint ünneplétni szeretik magukat. Közökben a hatalom és a csuszó-mászok raja mindjárt csinál ünnepséget. De mert Puky Gyula e megyébe bekéséget hozott, a Degenfeldék kortes, croszakos rendszerét megtagadta és elítélte, és mert egy teljesen tiszta függetlenségi hajdu város független polgarsága fogadta őt oly páratlan szívességgel és nem egy néhány szolgáló lelki főispán rajongó, megemlékezünk ez ünnepélyről, hogy azt is bebizonyíthassuk, miszerint az ellenkező politikai véleményű egyének előtt is meghajljuk zaszlónkat, ha érdemeseknek bizonyulnak arra.

Vasárnap reggel 1/2 10 órakor érkezett Szoboszlóra Puky Gyula főispán, Ráczó Gyula alispán. dr. Czeglédy Mihály főügyész és

Kevélyen villant a szép betyár szeme és a kurta puskájának a tusavál veszedelmesen ütött az asztalra, hogy a literes üveg is lefordult a ven tölgyről . . . A betyár-czimborák helyeselték a vezérnek.

Barczánál nem volt egyéb fegyver, mint a lovaglő ostor, a ket pandur legényével pedig a karikás; de a feketeképu, acélizmu Barca Daninak az arcán egy izom sem randult meg. Bezzeg kiverte a verejték a pandur homlokát . . . És mintha nem is emberi élet forgott volna koczkan, közönyösen vetette oda a nyalka betyároknak Barca:

— Meghiszem, hogy kend az Soós Pista, de én kendek ellen nem cselekszem semmit . . . Mert én debreczeni komiszárus vagyok, ez a hely pedig már nem az én járasom . . .

A betyároknak tetszett ez a nyugodtság. Nem bántották Barczát, sőt talán meg egy itóka borral is megkínálták; aztán meg békén engedték el Barczát, a ki bizonyára vigabban pattant a nyeregbe, minthogy bent fogyasztotta a bort és elvágatott . . . Csőrömpolve robbant szét a kocsmablak. Valamelyik hetyke betyár lött ki az ablakon, nem gyilkos szándékból, de mintegy bucsuzásul a debreczeni kettős toronyfelé vágatott híres komiszárus után . . .

Lebontották a Messzelátó t is. Nem utolsó csárda volt az az országút mentén, ha nem is olyan tornáczos, mint a Mély völgy. Hanem, a Nánás-bőszörményi országút részen, úgy hiszem, a „Verébsár-csárda” ma is áll. Erről vigabb esetet beszélnek az én kedves hajdusági öregeim.

A bőszörményi nevezetes és érdemes Botos családnak egy kiváló vigkedvű fia, a kiváló hegedüs és nótás Botos Dini, nyári

Rázsó Sándor főispáni titkár kíséretében. A vasutnal Somogyi Antal fiatal szoboszlói polgár vezetése mellett fényes lovas bandérium és rendkívül nagyszámu kocsisor fogadta. A bandériumot Foghtü János földbirtokos elnöke mellett Somogyi Gyula és Király Gábor városi képviselők rendezték. A vasuti állomásnál Fekete Sándor polgármester üdvözölte Puky főispánt a lovas hajduk nevében, melyet szíves szavakkal köszönt meg Puky főispán.

A bevonulás alkalmával a város négyes fogatán foglalt helyet a főispán a polgármester oldalán. Utána jött Foghtü János gyönyörű négyes fogat a hosszú kocsisor a vendégekkel. A városházánál a képviselőtestület fogadta a főispánt, melynek nevében Fekete Sándor polgármester üdvözölte Puky Gyulát, a ki rendkívül szívélyes hangon válaszolt. Szavaival egyszerre megnyerte a szoboszlóiak tetszését és szeretetét. Majd a városházi hivatalokban tett látogatást az egyes tisztviselőknél. Hogy megismerkedhessék velők és tájékozást nyerhessen hivatali ügykörükről. 11 óra után fogadta a nála jelentkező különböző küldöttségeket. Az ev. ref. egyház és tanítótestület küldöttségét Soltész László lelkész, egyházi és iskolaszéki elnök és Kovács Gyula orsz. képviselő fogadta meg.

Tagjai tisztán egyházi hivatalnokok voltak és pedig dr. Baltazar Dezső lelkész, Szabó Antal vallástanárs, Bór János tan. test. elnök, Czegléd Lajos, Márton Károly, Parti Gábor, Zsádon Lajos, Böszörményi Ferencz a tanítótestület részéről, Tóth Lajos enekvezér, Adam János és Magyar Imre egyházi gondnokok. Soltész László meleg szavakkal üdvözölte Puky Gyula főispánt úgyis mint az államhatalom képviselőjét, úgyis mint a tisztántuli egyházkerület ta-

nácsbiráját. Puky Gyula a legnagyobb melegséggel, őszinte szavakkal köszönetet az ev. ref. egyház nevében elhangzott üdvözlésre és feltárván az egyházak általában a protestantizmus nehéz helyzetét, az egyházi élet belső fejlesztésére és a felekezeti közötti békeesség ápolására tett nagy tetszettel fogadott kijelentéseket.

A rom. kath. egyház és iskola küldöttségét a funkcionáló lelkész helyett dr. Hetényi Lipót városi főorvos iskolaszéki elnök vezette.

Tagjai voltak Gaszner Károly kir. adótárnok és Kuti Adorján. Dr. Hetényi Lipót üdvözlő szavára Puky főispán rendkívül szívélyes hangon felelt. Az izraelita egyház és iskola küldöttségét Adler Farkas földbirtokos, hitközségi elnök és Adler Samu a Hajdumegyei Takarékpénztár vezérigazgatója iskolaszéki elnök vezették. Tagjai voltak: Grósz Sándor, Gutman Dávid, Grunberger Adolf, Ezry Adolf, Adler Ferencz, Neumann Sámuel, Veinberger Gábor hitközségi előjárók. Adler Samu szép szavakkal üdvözölte a főispánt, mire Puky Gyula a felekezeti közötti jó békeesség hangoztatva, azon reményének adott kifejezést, hogy e tekintetben az ő álláspontja a legmesszebb menő és örülne rajta, ha az ő törekvéset siker koronázná.

A kir. adóhivatal küldöttségét Gaszner Károly kir. adótárnok, a főszolgabírósgát Nabráczy főszolgabíró, az allami polgári iskolákat Pólya Mihály igazgató helyettes, az ipartestületet Herczeg Mihály elnök vezette. Az elhangzott üdvözlő beszédekre Puky főispán a lehető legelkeesebben válaszolt. Tisztelgett végül Padrah Sándor kir. közjegyző is.

A küldöttségek fogadása után a főispán látogatásokat tett Soltész László és dr. Baltazar Dezső ev. ref. lelkészeknél, Kalocsay Gusztáv r. kath. plébánosnál, Adler Farkas izr. hitközségi elnöknel, Kovács Gyula orsz. gyűl. képviselőnél, Lengyel Imre kir. táblai bírónál, Foghtü János földbirtokosnál, Fekete Sándor polgármesternél, Padrah Sándor kir. közjegyzőnél és Nabráczy István főszolgabírónál. Délután 1 órakor 150 terítékű banket volt a főispán tiszteletére a város vendéglőjében. A banketten társadalmi, felekezeti és politikai különbség nélkül megjelent Szoboszló város közönsége.

A főispán rokonszenves személye általános ovációk tárgya volt. Fekete Sándor polgármester mondotta az első felköszöntőt Puky Gyula főispánra, a ki a mai napon Szoboszlón történt kirándulásával és itt tartott gyönyörű beszédeivel Szoboszló város lakosságának szeretetét megnyerte.

Nabráczy István főszolgabíró a hajdusoboszlói járás nevében köszöntötte fel a főispánt. De egyszersmind kifejezést adott azon aggodalmának is, hogy a járási székhely Szoboszlóra történt áthelyezése a járás békeességét nagyban megzavarja. A jog, törvény és igazság olyan apostolatól, mint a főispán, a székhely kérdésének megoldását és így a békeesség helyreállítását reményli. Puky Gyula főispán az elhangzott üdvözlő szavakra egy nagy tetszést és lelkesedést keltő beszéddel válaszolt.

Az ő politikája szabadelvű minden izében; a jog törvénynek és igazságnak feltétlen barátja és követője, politikai, felekezeti és társadalmi különbséget soha sem keres és nem is akar működésében ilyen szempontokat ismeri és mérlegelni. Örömmel jött Hajdu-Szoboszló város büszke lovas népe körébe, köszöni a rendkívül szíves és lelkes fogadtatást és Szoboszló város lakosságának boldogságáért s a város felvirágzásáért üríti poharát. Soltész László lelkész a ref. egyház nevében üdvözlö a fehér asztalnál is a főispánt és isten áldását kéri

munkájára. Kalocsay Gusztáv r. kath. plébános re nek szép beszédben a cath. egyház nevében, Adler Samu tsk igazgató. Az izraelita egyház nevében szinte igen találó beszédben üdvözölte a főispánt. Puky Gyula megköszöni az üdvözléseket, melyek mint látja, tiszta őszinte szívből eredők.

Nabráczy István főszolgabíró felszólalásával épen a jog, törvény és igazság nevében kenytelen foglalkozni és kijelenti, hogy Hajdúvármegyeének törvényben biztosított joga volt a járási székhelyet Szoboszlóra helyezni (hosszan tartó zúgó taps és éljenzés) és mert e jogot törvényesen fogadtatott a vármegye és így az igazságnak is eleget tett, az lenne már a jogtalanság, törvénytelenesség és igazságtalanság, ha egy törvényesen hozott határozatot végre nem hajtana a vármegye, (hosszantartó tetszés és taps). A törvény iránt való tiszteletből kéri a főszolgabíró, hogy ne zavarja a békeességét, sőt inkább igyekezzék azt saját hatáskörében ápolni, erősíteni, fejleszteni, mert a törvény ellen való békétlenség ellene van a jognak, a törvénynek és az igazságnak. (Szünni nem akaró zajos taps és éljenzés.) Fekete Sándor polgármester egészségére üríti poharát.

Kovács Gyula orsz. gyűl. képviselő mondott ezután igen hatásos díkeziót. Nehéz helyzetben van -- ugymond --, mert azokat a politikai elveket, melyeket a főispán ur, előadott ő nem követi, nem is követheti, mert az ő álláspontja és meggyőződése ezen a téren egészen más. Az országgyűlésen ő egy olyan politikai párthoz tartozik, mely egészen más irányban keresi a haza boldogulását. De bármely irányt képviseljen is a főispán ur a politikában, egyben megegyeznek, a végcéliban, mely nem más, mint a hazaszeretet és boldogulására való erős törekvés. Puky főispán neje és családja üríti poharát.

A nyílt és őszinte szavak zajos hatást értek el. Puky Gyula főispán azonnal válaszolt, neje és családja nevében is megköszönte a Kovács Gyula szíves és jóleső szavait.

Padrah Sándor kir. közjegyző hatásos szavakkal ugyancsak Puky főispánt elvette. Pénztáros István városi főjegyző a vármegye első tisztviselőjéért Rázsó Gyulaért ürített poharat. Rázsó Gyula alispán a Szoboszló város polgárainál mai napon is nagyon szembetűnt szép egyetértés és békeesség további ápolására kívánja poharát emelni. Nabráczy István főszolgabíró ismételve utal a főispán és a vármegye méltányos igazságszeretetére, és kéri, hogy ha lehet, a járási székhelyeket hagyják meg a régi helyén. Ő legalább ez irányban minden tőle telhetőt megtesz. Ha fellépésének nem lesz a várt sikere, szívesen lesz szoboszlói polgár.

Fekete Sándor polgármester, G. Tóth János rendőrkapitány, Fehér Gábor árvaszéki ülnök, Lengyel Imre kir. táblai bíró és Feltóthy László áll. polg. isk. tanár és többek ismételt felszólalása után Puky Gyula főispán emelt poharat és megköszönte Szoboszló város közönségének tüntetészerű fogadtatását.

Az esti 6 óras gyorsvonattal Puky főispán kíséretével együtt Debreczenbe visszament, egy feledhetetlen szép és emlékezetes nappal gazdagítván Szoboszló város történetét.

Megemlítjük itt, hogy a fényesen sikerült ünnepélyt a már említettek kivül Fekete Sándor polgármester, Pénztáros István főjegyző, Hetey Ignác tiszti ügyész és G. Tóth János rendőrkapitány és városi tisztviselő kar többi tagjai rendezték. Elismerés illeti őket érte.

Lovas hajdu.

hevséges időben, itt ült bele a beütött fenékű nagy hordóborba. Maga csakugy szájjal nyerte a viukót a saját furdójából, de a tanyaról odaparancsolt számos ceselédjé és az odatévedt utasok, a kocsmáros nádesövön szivattyuzták a nemes italt . . . Így mulatott hajdan a vig hajdu . . .

De imhol már Dorog alatt füttyent a gőzös, — ez az „imhol már” nem a menet gyorsaságát, de inkább becsületes tehervonatszerű lassúságát jelezi . . . Dorogon most szent ünnep van. Husvétot ünnepelnek az ő hitű dorogi hajduk. Egyébként a kupaiban elhullajtott és korábbi utitársaságtól visszahagyott maccezt, ama bizonyos kovásznélküli pászku törmelék azt is eszünkbe hozta, hogy izraelita polgártársaink is most ünneplik a husvétjokat.

A vonat dübörögni, mozogni kezd ismét és mind közelebből int a szemünkbe a nánási sugártony. Erről a sugártonyról írta azt a gyönyörű népdalt Tompa Mihály, midőn diák korában bódorgott ezen a tájon . . .

Sugártony kilátszik a pusztába,
Harangoznak piros pünköszt napjára . . .

András mesterem, a „rebellis szobrász” mert mindig csupa Kossuth, honvéd és Szabadság szobrokat alkotgat, kászolódni kezd. Leemeli a polcra a fényképező ládikát, jómagam pedig a „brigadéroszt” szoritom a hónom alá, a magyar népnek faragok egy népies könyvet erről a vitéz, de annál százaszorta jellemtelenebb ámulólól. És ime Nánáson vagyunk. A gyöngye violaszál szép hajdumenyecskék és lányok virágos szép földjén, melyről való irásaimat közelebb folytatom.

Szabad Hajdu.

Az amerikai „öreg misszionárius“ levele.

(Csutoros Elek clevelandi magyar ref. lelkész levele a felelős szerkesztőhöz.)

Itt alább egy levelet közlök. Egy régi, régi barátom írta, Csutoros Elek amerikai, clevelandi magyar református lelkész, a ki évekkel ezelőtt diakja volt a debreczeni főiskolának is, de kit azóta a tengerentúlról sodort élethajója.

Clevelandban lelkészkedik az én kedves magyar testvérem, kitett, felelősségteljes az ő allasa. Nemesak az egyháznak, de a magyarságnak is egyik vezére, egyik igehirdetője ő ott az idegenben, a ki az amerikai Kossuth-szobor megvalósítása körül maradó érdemeket szerzett.

Hű, kiváló magyar munkás testvérünknek e sorok írójához intézett levelét közöljük, mert — eltekintve a levél személyes vonatkozású részleteitől — a magyar, hazafias érzéseknél, a hon, a fajszeretnek oly szép, oly kedves példája ez a levél, hogy ezt olvasni igazán gyönyörűség.

Nem kel felténnünk az elzúllástól, az elidegenedéstől tengerentúlról származott véreinket, a meddig oly becsületes vezetőkké haladnak a munka övényen, a melynek Csutoros Elek tiszteletes és tarsai, a clevelandi Kossuth-szobor építetői.

Midőn tehát itt közöljük az amerikai magyar lelkész és magyar népvezető hazafias, szép, erős nemzeti érzésekben gazdag levelét, a sorok írója nem mulaszthatja el, egyidejűleg régi baráti szerető üdvözlését küldeni néked tiszteletes ur. Én szinte nem felejtettem az együtt töltött órákat és a te erős magyar típusodat öregem.

A level pedig így hangzik :

Kedves Barátom !

Mindenek előtt bocsánatot kérek ezen bizalmas megszólításért. Cselekszem azt azon alapon, hogy volt nekem odahaza a távol levő édes magyar hazában egy Móricz Pál nevű barátom, a ki nánási születésű volt, kinek a szülei hajlékában is töltöttem néhány öröndetes és soha nem felejtendő kedves órákat, nánási legátus koromban. Ha az a Móricz Pál a „Debreczen“ felelős szerkesztője, akkor bizalmas megszólításom indokolt, ha pedig nem az a kit én gondolok, akkor bocsánatot kérek. De hát tegyük fel, hogy úgy van.

Kedves barátom, köszönöm az általad szerkesztett „Debreczen“ f. évi márczius 4-én megjelent 44-ik számát, derék kis lap, minden ízében magyar. Örömmel olvastam el kétszer is, még a hirdetések is, a régi gondtalan deák és ifju élet s annak emlékezete vonultak el lelki szemem előtt. Ott voltam lelkileg a híres és ősmagyar városban, ha miként a gondolat, én is szárnyakat bonthattam volna, átrepültem volna az óperentián, hogy egy pár órát tölthessek régi ismerőseim körébe, de nem

lehet. Ilyenkor aztán előveszi az embert a honvágy, s hogy mi ez, azt csak az tudja, aki szeretettel csügg szülő dajkáló édes anyján az imádott magyar hazán, melyet évek óta nem látott, s az óriási távolság miatt még csak kéklő bérceit sem láthatja. Ilyenkor érzi az ember eme szavak igazságát: „Szívet cseréljen az, aki hazát cserél.“ Bizony hiába néz bennünket a magyar haza mostoha gyermekeinek mi itt az óperentián túl is, testben, lélekben hű gyermekei vagyunk s tiszteltetést és becsületet szerzünk a magyar névnek az idegen és sokféle nemzetek tengerében. S habár az isteni gondviselés utai ily messze vezértek is bennünket, mindnyájunknak szívében az a forró vágy ég hogy adja a magyarok Istene, hogy haló poraink az édes anya: a magyar földben nyugodhassanak.

Tóth András honfitársunk hazafias ajánlata folytán a Kossuth szobor az őszre megvalósul. Itt Amerikában nem tervezgettünk, hanem hozzáfogunk a dologhoz gőzerővel. Még mikor a szobrász ur ajánlatát megkaptuk, alig volt vagy 300 dollár. Egy hete, hogy a gyűjtéshez fogtunk s május elejére együtt kell lenni a pénznek. Holnap után gyűlésezünk, s akkor körülbelül Cabelen megrendeljük a szobrot s a pénz is Cabelen lesz küldve Tóth szobrász urnak. Különbö a levéllel egyidejűleg küldök három lapot, mely ezen mozgalommal terjedelmesen foglalkozik.

Még egyszer köszönve szíves megemlékezésed — a távolból szeretettel üdvözlöl és ölel az öreg missionárius

Csutoros Elek.

clevelandi ev. reform. lelkész.

NAPI HIREK.

Népgyűlés a Kossuth-szobor ügyében.

Az ünnepi esztendőben, a Kossuth Lajos születése esztendejében megmozdult a nemzet. Csak Debreczenben megdöbbenő mély és sívár a hallgatas, midőn a Kossuth szoborról fordul szó. Egyik-másik lelkes polgár — időnként — adománnyal járul az alaphoz, de maga a hivatalos város, a királyi tanácsos polgármesterek, füle gombját sem mozdítja. Így aztán Debreczen szégyenszemre, az utolsók között marad az országban azok között, a kik Kossuth Lajos emléket szoborral tisztelik meg. Most ujabban a Kossuth-szobor ügyében megmozdult Kolozsvár is, mint az „Ellenzék“ írja: Kossuth szobrának fellátása érdekében, népgyűlést tart pünköst első napján a Kossuth Lajos asztal-társaság kezdeményezésére Kolozsvár város hazafias közönsége. A népgyűlés feliratot fog intézni a kormányhoz és az országgyűléshez, a Kossuth szobor felállítása érdekében.

A szeszereskedés üzletvezetője és felügyelőbizottsága.

A város pálinkakereskedésének üzletvezetőjét és felügyelőbizottságát tegnap tartott tanácsulésen választották meg. A tanács a szeszereskedés üzletvezetésével egy esztendő tartamra továbbra is Papp László jelenlegi üzletvezetőt választotta meg. A felügyelőbizottság tagjai lettek: elnök Simonffy Imre polgármester, helyettes elnök Komlóssy Arthur főjegyző, bizottsági tagok Boczkó Samuel, Abrahám László, Ronesik Lajos és Hajdu Gyula.

Vályi Árpád meghalt.

Nagynevű magyar református családnak egy jól ösmert és Debreczenben is becsült sarja halt el Bécsben. Vályi Árpád férfikora delén halt meg az idegenben, a hová idegbaja gyógyítása végett szállították hozzátartozói. Vályi Árpád, néhai Vályi János majtisi nagybirtokosnak, egyházkerületi főgondnoknak volt a fia. Mint hitű kálvinista, mint a függetlenségi pártnak rendíthetetlen lelkes tagja méltó utódja volt nagyérdemű atyjának, az igazi kurucz magyar földesurnak, Vályi Jánosnak, a ki mellett az akkor még mindenható Tisza Kálmán is kibukott a főgondnoki székből. Vályi Árpádot mind tehetsége, mind dús anyagi helyzete a legszebb pályafutása tették hivatottá, de eméje elborult és a magyarság egy erős katonáját veszítette el benne még mielőtt a koporsó födele bezárult volna fölötte. Vályi Árpád egy ízben a szilágy-somlyói választókerületet képviselte Kossuth-párti programmal; két ízben Debreczenben is felléptették, mint pártunk országgyűlési képviselőjelöltjét, és noha nem sikerült kivívni a diadalt, a független polgárság lelkesen és szeretettel tömörült mellette. Az elhunytat felesége, egy született Teleki grófné gyászolja. A majtisi sirbaltban helyezik örök nyugalomra. Ez alkalomból érdekes fel-említeni, hogy az elhunyt édes atya, a néhai Vályi János főgondnok úgy rendelkezett, miszerint ha fia magtalanul halálozna el, ekkor a fejedelmi vagyont az ősi debreczeni kollegium örökölje.

A Csokonai-kör választmányi ülése.

A Csokonai-kör f. hó 30-án szerdán d. u. 5 órakor választmányi ülést tart a városháza kistanácstermében. A gyűlés napirendjére számos igen fontos tárgy van kitűzve és épen azért az elnökség ez uton is ajánlja a gyűlést a választmány t. tagjai figyelmébe.

A Gúti iparvasut átvétele.

A közgyűlés, mint ösmertes kimondta a Steimberger féle Gúti iparvasut megvételét s a vételt a belügyminiszter, a beadott felebbezés ellenére is jóváhagyta. Az iparvasut felszereléseinek átvétele ma d. e történt meg egy e czelra ki jelölt bizottság előtt.

Golgothajárás.

A pusztulásnak indult székely kivándorlóknak nem nyújt már megélhetést Románia sem, Mint Bukarestből írják, negyven önálló iparos bucsuzkodik ismerőseitől, — családostul vándorolnak ki messze Amerikába. A kivándorlók mind csiki székelyek, akiket immár második otthonukból hajti ki a nyomor, hogy a világ országutját járva keressék boldogulást. Fogy a nép a Hegy aján is. Sátoralja-ajhelyi értesítés szerint: O-Liszka, Long, Erdő-Horváthi, Vámos-Uj-fatu, P.-Zsádány, B.-Oleszi és más községekben már alig maradt jóravaló férfimunkás, mert a java kivándorolt. Amíg a híres bortermelő Hegyalja népe Amerikába vándorolt, addig a szomszéd Szabolcs megye munkásereje a Hegyaljára megy pénzt keresni. A hármás halam, négy folyó kánaánja hovatovább a pusztulás földje lesz. Ereje elvérzik, s nincs megváltó, aki gyógyító irt tudna adni a nemzete sorvasztó betegségére. Vagy ráerünk a borlevessel halál után is?

A nagykölcson elszámolása.

A város által régebben felvett 5 millió forint nagykölcson elszámolása hosszas vajudas után végre megtörténik. A felügyelőbizottság átvizsgálta a tételeket, a számadásokat és konstataulta hogy a tanács pontosan, hiány nélkül számolt el az elköltött milliókkal, de viszont azt is megállapította, hogy az építkezéseknél túllépték majdnem minden esetben az előirányzott összeget és hogy az 5 milliós nagykölcsonból igen tekintélyes összeget nem arra a célra fordítottak, amelyre a közgyűléstől felhatalmazást kértek, hanem oly kiadásokat, költségeket folytattak, olyan dolgokra fordították a pénzt, a melyre a közgyűléstől felhatalmazást nem kaptak. A nagykölcson elszámolásáról szóló kimutatást s a felügyelőbizottságnak ide vonatkozó jelentését már készítik a város nyomdában s pár nap múlva szétküldik a bizottsági tagoknak, hogy a május 9-én tartandó rendkívüli közgyűlésen már teljesen ösmérjék, hova fordította a tanács az 5 millió forintot.

A város vagyona.

A közgyűlés mintegy három év előtt megbizta a tanácsot, állítson össze a város vagyonáról pontos leltárt. A leltár elkészült s a tanács a márciusi közgyűlésen be is mutatta azt: ámde ekkor a közgyűlés, azt a határozatot hozta, mutassák be előbb a felügyelőbizottságnak és annak a jelentésével együtt terjesszék be a májusi rendkívüli közgyűlésnek, annál inkább, mert a városi vagyonleltár tüzetes s lelkiismeretes tárgyalása hosszabb időt vesz igénybe. A tanács az utasítás szerint járt el s a felügyelőbizottság átvizsgálta a leltárt s csekély módosításokkal azt helyben is hagyta. A vagyonleltárt most nyomtatják és legközelebb küldik szét a bizottság tagjainak.

Kettős esküvő.

Két testvér esküvőjéről vosszunk hírt. Szöllősi Ernő nagyváradi orvos május hó 4-én d. u. 5 órakor esküszik örök hűséget B.-Gyulan Czinczár Ilonkának. — A másik esküvő május hó 8-án d. e. megy végbe Budapesten. A boldog vőlegény Szöllősi Béla dr. debreczeni orvos ekkor vezeti oltárhoz Zettel Renée kisasszonyt.

Sok a tanuló, kevés az iskola.

Az ev. ref. elemi iskolák tulajdonosaik ügyében kiküldött vegyes bizottság gyűlést tartott a városháza nagytanácstermében Simonffy Imre kir. tan. polgármester elnöke alatt. Arról esett szó, hogy a városban mintegy 1200 tanköteles gyermek van, akiknek nem akad hely a tanintézetekben. sem tanító nincs, akitől tanulnának volna szükség, még pedig igen sürgősen. Kiss Albert azt indítványozta, hogy kérelmezzék az egyházkerületről, hogy a kollégiumi 4 tantermet, a minisztertől pedig azt, hogy a gazdasági intézetben levő 6 tantermet továbbra is engedjék át az elemi iskolák céljainak, amíg a város abban a helyzetben lesz, hogy az egyes felekezetekkel karöltve felépítse szükséges 15 tantermet. A még hiányzó öt tantermet pedig úgy állítanak elő Kiss Albert szerint, hogy a Homok-kertben építenének tanítói lakkkal két tantermet, a Kossuth utcai iskolákban egyet és a Pacsirta-utcai iskolában kettőt. Amíg mindezekre nézve illetékes helyekről megérkeznek a válaszok, a vegyes bizottság egy kis bizottságot küldjön ki a kebeléből, Komlóssy Arthur főjegyző elnöke alatt, amely bizottság úgy az iskolatermek építésére, mint a tanítói állások betöltésére nézve május hó 30-ig konkrét javaslatot terjesszen a bizottság elé. A bizottság Kiss Albert javaslatát elogadta mire a gyűlés véget ért.

Értesítés.

Debreczen sz. kir. városnak a honvéd Ludovika akadémiában levő alapítványi helyei közül egy megüresedvén, ezen hely betöltésére pályázat hirdettetik. — Felhívataknak ennél fogva azon ifjak, illetve szülők és gyámok, kik a fentemlített intézetbe magukat, illetve fiaikat felvétetni ohajtják, hogy vonatkozó Pályázati kérvényüket folyó évi május hó 15-ig d. u. 5 óráig, a városi tanács igtató hivatalába adják be. Egyben értesítetnek hogy a pályázati feltételek úgy a katonai és illetőségi ügyosztálynál, mint a helybeli főiskolákban megtekinthetők.

Balogh Mihály főmérnök meghalt.

Debreczen egyik régi érdemes tisztviselője hunyt el tegnap este. Balogh Mihály volt városi főmérnök tegnap este 11 órakor a téglagyári telepén meghalt. Rövid ideig betegeskedett. A múlt héten meghült és az 54 éves, különben erőteljes ember nem tudott megküzdeni a hűlés okozta tüdőgyuladással és tegnap elhunyt. Városunkban ösmerték, becsülték. Hosszu ideig főmérnök volt a városnak is. Majd nyugdíjazása után téglagyárat létesített és építkezésekkel is foglalkozott. Három év előtt a városi törvényhatósági bizottság tagja lett s mint ilyen egyik legszorgalmasabb munkás tagja volt a törvényhatóságnak. Halála váratlanul jött s mindenfelé általános részvétet kelt. Az elhunytat holnap délután 3 órakor helyezik örök nyugalomra a Város-utcai temetőben. Felemlítjük, hogy a diszes új vasuti állomás építését is ő vezette. Május elsején kellett volna átadnia a királyi vasutaknak ezt az építkezést, de már nem érthette meg ezt a nevezetes napot.

Árverés a vasuti állomáson.

A debreczeni nagy állomás podgyász felvételi helyiségében, f. hó 30-án, délután 2 órakor, nyilvános árverés tartatik. A va-

suti kocsikban és állomási helyiségekben elhagyott tárgyakat árverezik el a debreczeni szegény alap javára:

A Polgári Kerékpáros Egyesület

f. évi május hó 4-én d. u. 2 órakor tartja meg 4-ik évi rendes közgyűlését. A közgyűlés tárgysorozata: 1. Titkari jelentés és számadások betérjesztése. 2. Felügyelő bizottság jelentése és ennek kapcsán a felmentés megadása. 3. Tisztviselők és választmány megválasztása. 5. Esetleges indítványok, ha 3 nappal a közgyűlés előtt beadatnak 5. Palya további fentartása.

A cipész és csizmadia szakegylet majálisa

iránt, mely május hó 3-án, azaz szombaton este a Margit-fürdő disztermében lesz megtartva, mint lapunkat értesítik, rendkívüli érdeklődés mutatkozik. A rendező bizottság lazasan működik, hogy az estélyt a megjelentek előtt kellemessé varázsolja. A hölgyeknek remek kivitelű táncrenddel fognak kedveskedni. A meghívók már szétküldettek; a ki tévedésből nem kapott volna, azonban igényt tart rá, sziveskedjék Széplaky József r. b. elnökhöz (Széchenyi-utca 1 sz. alatt) fordulni, hol kérése készséggel teljesítetik. A rendezőség.

A siketnéma iskola alapja.

Javára ujabban Boczkó Samuel rendőrfőkapitány ur volt szives 20 koronát adományozni mely adományért fogadja az emberbaráti magasztos ügy nevében halás köszönetemet. Ezuttal is kerem Debreczen város nemösen gondolkozni tudó lakosait, hogy a siketnéma iskolának Debreczenben még az idén leendő felállíthatása ügyet, filléreik összerakásával elősegíteni sziveskedjenek. Debreczen, 1902. ápril 28-án Oláh Karoly városi tanácsnok.

A debreczeni származású vészbíró halála Amerikában.

Az amerikai Cleveandban elhunyt Varga Ferencz, az 1849-iki szegedi vészbíroság elnöke, Torontal vármegye volt második alispánja 85 éves korában. Varga az öt magyar városban, Debreczenben született 1817-ben, édes apja a debreczeni kollégium tanára volt. Mikor ügyvédi oklevelet nyert, Nagy-Becskerekre került, a hol uradalmi ügyvédje lett a Kiss-csaladnak, így a vértanu-halált szenvedett Kiss Ernő tabornok is. A szabadságharcban tagja lett a vészbíroságnak, mely a vérengző rác és oláh hordak izzadó felett itélkezett. Ebben a bíróságban Varga Ferencz 23 hazaáruló felett mondott ítéletet. Majd 1849-ben a szegedi vészbíroság elnökevé választották, — mely öt embert ítél el hazaárulásért. — Majd Torontal-megye alispánja lett. A fegyverletétel után Hajduböszörményben lakó édes anyjánál rejtőzködött, majd Krakkóba jutott, ahonnan Altonába ment és 1851-ig ott maradt. Ekkor Varga több menekülő, köztük Madarasz László és Majthényi József társaságában Londonba ment, majd a h a z a s o r s a fölött reményt veszítven, kivándoroltak Amerikába. Varga Ferencz Burlington közelében vett egy farmot, hol évtizedekig eldegélt. Amerikában meg is házasságot kötött, felesége német leány, Sanders Mari volt, aki oldalán valóságos magyar asszony lett és fiát és hét leányát is úgy nevelte, hogy azok mindig nagy szeretettel gondoltak édes apjuk távoli szülőföldjére. Fia, István, most Leonban ügyvéd az öreg urat is ott érte a halál. Halálát egyetlen élő magyarországi rokana, anyai ágról való unokatestvére: Szűcs Albert nagyváradi háztulajdonos gyászolja, akivel az elhunyt haláláig sűrű levelezésben állott és egyre kérdészködött tőle: Kisütött-e már a magyar szabadság napja.

Mellékletünk.

Lapunk mai számához mellékelve veszik helybeli előfizetőink Rosenthal Dániel és fia csapó-utcai fűszernagykereskedők körlevelét. Ezen régi czég mely az egész városban általános tiszteletnek és közbecsülésnek örvend, nem szorult rá a reklamra, mindazonáltal nem mulaszthatjuk el olvasóink szivesfigyelmét felhívni Rosenthal Dániel és fia fűszernagykereskedők legszolidabb elvek mellett vezetett üzletére. Kekkő és Raffiában talán ők a legolcsóbbak az egész városban.

SZINHÁZ.**Műsor.**

Kedden. „C“ Az államtitkár.
Szerdán. „A“ Viragesata.
Csütörtökön. „B“ L. (Somló Emma első vendégfelleptével a A Gyurkovics lányok.
Pénteken. „C“ Somló Emma második vendégfelleptével Hannele.
Szombaton. „A“ L. Somló Emma harmadik vendégfelleptével, másodszor Hannele.
Vasárnap délután fehélyarakkal Katinin. Este berlet „B., L. Somló Emma bucsufelleptével A két tascó.)

Kurucz Feja Dávid.

Tegnap hetedizben került színpadra dr. Fényes Samu gyönyörű darabja a Kurucz Feja Dávid. Ezuttal azért tüzte ki műsorra Komjáthy, mert a szerző is jelen volt s végig akarta nézni az előadást. Gyönyörködhetett ő is, éppen úgy, mint a telt színház mert a Kurucz Feja Dávid előadása ellen kifogást emelni nem lehet. — Komjáthyne, Komjáthy, Berlányi, Odry, Breznay, Tóth Ilonka, Faragó tehetőségünk a legavat mutattak be s vittek diadalra a darab szépségeit, Komjáthyne, Odry, Faragó melian megérdemelték még a nyílt színen kapott tapsokat is. A jelenlévő szerző mellett pedig lelkesen üntetett a közönség. Gyönyörű baberkoszorút kapott, felvonásvégén pedig számtalanszor hívták a függöny elé a jeles szerzőt. Előadás után a szerző tiszteletére bankett volt az „Angol Királynő“ étteremben.

IRODALOM.**Legújabb könyvek.**

(Kaphatók László Albert és társa debreczeni könyvkereskedésben.)

A közönség es rendszer zárszámadása. Irta Mocsary Lajos 1901. Megjelent Budapest. Franklin társulat kiadásában 1902-ben. Ára 5 kor. A Kossuth-párt ezen reg hallgató vezérjának nagy feltűnést keltett politikai művét ösmertetni ogjuk mi is.

„A dél-afrikai háború: annak okai és vezetése.“ Ily című nagyterdekű füzet jelent meg Budapesten, Szilágyi Béla bizományában, Conan Doyle, a híres angol költő és író tollából Aliquis magyar fordításában. A könyv czime híven jelzi annak tartalmát;

nagy vonásokban, de dícséretes tárgyilagossággal festi a búrok történetét, az angolokkal való viszály eredetét s a háborúnak nem sorrend szerint való eseményeit, hanem mindkét részről való viselése módját. A magyar olvasó, aki lelkiismeretesen akarja megítélni a Dél-Afrikában folyó dolgokat s nem éri be a napilapok által eléje tált frázisokkal, igen sok tanulságot találhat a 164 oldalra terjedő könyvben, melynek ára mindössze 60 fillér. Conan Doyle nem mindenben ért egyet saját kormányával és nemzetével sem, s mint teljesen független emberhez illik, ezt nyíltan ki is mondja. — A fősúlyt arra fekteti, hogy megezáfolja az angolok kegyetlenkedéséről elterjedt híreszteléseket. A jóhiszenű és elfogulatlan olvasó csakhamar be is látja, hogy e híresztelések közönséges rágalmak. Nekünk magyaroknak kétszeres kötelességünk a Conan Doyle személyes dél-afrikai tapasztalatain alapuló védekezésről tudomást venni, először, mert az igazságot mindnyájan tartozunk keresni s másodsor, mert minket is elég gyakran megrágalmaznak Európa előtt a románok és a szászok s nekünk is jól esik, ha alkalmunk nyílik az igazság ezonstatálására.

CSARNOK.**Vaterloo.**

Erickmann—Chatrián elbeszélése után fordította a: Ifjabb Möriz Pál.

Berry herezeg ugyanilyeténképp járta fel a keleti megyeket is. A hír a szárnyára vette. Minden elejtett szavát felkapták. Egyik a határtalan kegyességet dicsőítette. Masik a hallgatagságon lelkesült.

Már ekkor többször gondolkoztam a feől, hogy nem lesz ennek a felfordult vilagnak jó vege. A féldijas szabadságot tisztelek az emigránsok, a szolozsmázó, büszkő papok között kenyértörésre kerül még. Csakugyan mindjárt té kezdetén rosz híreink érkeztek. Már Elzász szívében is elmérgesedtek a viszonyok.

Egyik délelőtt, ugy tizenegy és tizen két óra között magunkba mélyedve dolgoztunk Goulden ural. Katicza asztalt terített. Én pedig kimenék, hogy a künnal megmosom a kezemet, a mi rendes szokásom volt, így ebéd előtt. Lent a lépesön egy öreg asszony dörzsölgette a jabbeliját a fonott szalma labdörzslőhöz. A sáros szoknyáját razogatta, Páleaeskaja és nagy rózsafüzéres esekeresztje volt. Midőn engem meglátott tipegni kezdett felfelé a lépesön, ranczos kis szeméről, beesett kis fogatlan szájáról megösmertem, hogy a Sanct-Wit i zarándokasszony, a vet. Mária-Anna. Ez a szegény öreg gyakorta megfordult nálunk. A környékbeli jöltevői gyakortabbá rábízták az órajokat, hogy szállítsa be hozzánk javítás végett. Goulden ur mindig felvidult, ha a beszédes öreget látta.

— Ej no! Goulden ur már előre örvendezve kiáltotta, csakhogy már egyszer

látjuk Mária-Anna! Most megint kibeszélgjük magunkat. Hat hogy van ez vagy az a tisztelendő ur? Mit csinál a kedves Vikarius? Még mindig olyan jól néz ki?

Hát a dingsdai Jakab ur? És a vén Miklós harangozó? Még mindig ő kongatja a dani, a hirschlandi, sanct-johanni harangokat? Már bizony öregszik ő kegyelme is.

— Ó, Goulden ur, köszönöm a kérdését, a mi Jakab urat illeti, hát biz a mult héten Krisztina kisasszonyt elvesztette.

— Hm . . . hm . . . Krisztina kisasszonyt!

— Ó istenkém! Igen! igen!

— Micsoda csapás! . . . De hát mindnyájan halandók vagyunk.

— Igen, Goulden ur! Ha még hozzá a templomi szent áldásban is részesültünk . . .

— Természetesen . . . természetesen . . . ez a fő!

Igy feesegett a két öreg, miközben Goulden apó bensőleg jókat nevetett. Mindent titkát kitudta a környékbeli sekrestyének. Időnként felém kacintott. Tanonez időm óta szászor is tanuja voltam ennek a jelenetnek; most leginkább értettem, hogy Goulden ur különösen kíváncsiabb a környékbeli események iránt.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.**A kisbirtok legyen a kisbirtokosé.**

E jelszó égise alatt derek ezikkel irt Nagy György királyi tanácsas, az ösmert temesmeg ei szövethetesi férfiú az Országos Központi hitelszövetkezet idei 8 számába. A cikk első része a kisbirtok pusztulásának adja érdekes es szomorú aktuális természetrajzát, ebből alább szösz szerint közlünk részleteket. A cikk másik része vázolja a szerepet, amelyet a szövethetesi a kisbirtok megmentése körül játszhatának. Itt Nagy György azt javasolja, hogy a szövethetesi törvényben kellene elsőbbséget biztosítani utóánlatok tetelére. A szövethetesi természetesen nem tarthatna meg a kisbirtokot, hanem átadná lehetőleg az illető faluban lakó kisbirtokosnak.

Annak a feltüntetésére írja, a szerző, hogy a kis birtokosságunk miként pusztul, még pedig nagyrészt önhubajan kívül: hogyan sajátítják ki idegen elenek a kisbirtokot kizsákdaintól s üzik el ezeket családostól nemesak szülőföldjükről, hanem az országból is, külön astatisztikai adatokat gyűjtöttem, s ezek közlésével tarom fel a bajokat, de keresni fogom ezek orvoslási módját is. Temesvármegyében, mely az ország legtermékenyebb részéhez tartozik, az utolsó öt év alatt, vagyis 1897-től 1901 végéig kényszer eladásra került összesen 1387 kisbirtok, vagyis elpusztult ugyanennyi, azaz évenként 277 kisbirtokos család. Az elvertvett ingatlanok terfogatá kített 5269 katasztrális holdat.

Fekete, fehér és színes 60 krtól 14 frt 65 krig méterenkint — sima, sávos, koczkázott, mintázott damastok stb. (circa 240 különféle minőségben és 2000 különféle színben, rajban stb.)

Menyasszony-selyem	65 krtól	—	14 frt	65 krig
Selyem-damaszt	65	—	14	65
Selyem kelmék öltönyöknek 8 frt	65	—	42	75
Selyem-foulard nyomtatással	60	—	3	65
Báli selyem	60	—	14	65
Selyem granadin	80	—	7	65

méterenként portó és vámmentesen a házhoz. Minták postafordultával. Schweiczba kétszeres levélpostá.

G. Henneberg, selyem gyáros Zúrich
(cs. és kir. udv. szállító.)

Henneberg-selyem

Ha kutatjuk az egyéneket vagy intézeteket, amelyek eme kisbirtokok kényszer-eladását követelték, akkor első helyen keressük az államot és lássuk, mennyivel járult hozzá a kisbirtokok elárverezéséhez. Közadók és ezek módjára behajtandó tartozások czimén a fenti 5369 holdnyi kisbirtokból eladtak 1609 holdat; a pénztintézetek, tehát a takarékpénztárak eladtak 585 holdat, végül egyéb magánkövetelések behajtása czéljából árverés alá került 2424 holdnyi területű kisbirtok. Ezekből látható, hogy az állam ugyan csak kivette a pusztításból a maga részét, de ha a szövetkezetek már korábban működtek volna, az utolsó helyen felhózt 2424 holdnyi terület bizonyára a felére szállt le.

De nem a kényszer-eladás az ügynek legszomorubb oldala. A legkomorabb kép akkor tárul elénk, ha az elárverezett kisbirtokok vételáranak összegét vizsgáljuk. Temes vármegyében egy-egy hold földnek átlagos ára 450-500 koronára tehető. S az árveréseken befolyt egy-egy hold kisbirtok után 140-150 korona vételár, vagyis valamivel kevesebb, mint az átlagos érték egy harmada folyt be. A legnagyobb baj azonban ennél ott van, hogy a kisbirtokosnak nem egyedül földjét, hanem házat, a belsőséggel együtt is eladták. Erre pedig azt mondhatjuk, hogy az árverésen elért vételár maga a ház és belsőség megérté; a földek tehát ajándék gyanánt szálltak az árverési vevőkre.

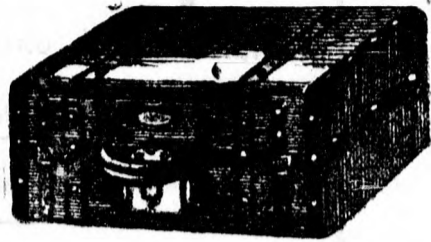
Nem érdektelen tudni, kik voltak ezek az árverési vevők? Egyik községben, hol 23 árverés fordult elő, 3 esetben más kisbirtokosok vettek meg a kényszereladásra került kisbirtokot, 20 esetben pedig vagy valamelyik pénztintézet, takarékpénztár vagy felperesi ügyvéd, az árvereltető félnek ügyvédje vette azokat meg. Egy másik községben 31 ház belsőséggel és 324 katasztrális hold területű kisbirtok került dobra.

Ezeknek 70%-át pénztintézetek és 10%-át felperesi ügyvédek vették meg, tehát csak 20% kerül vissza más kisbirtokosok kezébe. Voltak olyan községek is, melyekben csak pénztintézetek és felperesi ügyvédek szerepelnek árverési vevők gyanánt, a kisbirtokosoknak tehát e községekben már sem kedvük, sem pénzük nem volt beállni az árverezők közé.

Legérdekesebb azonban tudni azt, mi volt az oka annak, hogy ezek a kisbirtokok árverés alá kerültek. Az okokat négyféle irányban kereshetjük, még pedig talán egyforma arányban. Az első ok volt az évekig tartó rossz termés, a második ok volt a rosszminőségű gabonának alacsony ára; a harmadik ok volt a pénztintézetek egy részének és némely felperesi ügyvédnek kapzsisága; s végül a negyedik ok volt a hitel drágasága és hozzáférhetetlensége.

Ha most már ezeket az okokat vizsgáljuk, azt mondhatjuk, hogy a két előbbin

éppen nem segíthetünk, de a két utóbbi baj elhárítására szövetkezeteink utján sokat tehetünk.

Illatszerek, mosó szappanok, szárvizek, fogporok, haj, ruha, fog és köröm kofók, pénz és szivartárczák, uti bőrbútorok legolcsóbban beszerezhetők

Szent-Királyi Tivadar
műiparára üzletében.

A legújabb

női ruhaszövetek, delain, batist, zephir és mindenféle mosóruha kelmék

óriási választékban

raktárra érkeztek

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa utódai cégnél
Kistemplom bazar.

Konyári Sóstó fürdő

megnyitás május hó 4 én.

Gyógyítja a görvély kórt s annak következményeit, u. m. csontszut, csontvelő lob, összezsugorodott ízület stb. mindennemű köszvényes, csúszos bántalmakat, bármiféle borbajokat, továbbá sápkór, máj, lép, vese és belső daganatokat, különösen női és férfi bajokra legkitünőbb hatásu.

Fürdő-orvos: **Dr. Móricz Ernő** pocsaji tb. járás-orvos.

Jól berendezett lakások, előkelő vendéglők (kitünő ételek és tisztán kezelt italok személyes felügyeletünk alatt allanak) és a mi fő, igen mérsékelt díjszabások mellett, rendkívül figyelmes kiszolgálásban részesülnek a t. fürdővendégek.

Vasuti állomás: Hosszupályi, Debreczen-N. Létai vonalon. Posta és táviró állomás helyben. Minden vonat érkezésnél kocsik allanak rendelkezésre.

Tisztelettel a **Konyári Sóstó fürdő vállalat** igazgatósága.

A vásártéren Széchenyi utca sarkán látható a **norvégiai halászat** és az

óriási czethal

kiállítás.

A czethal a világ legnagyobb emlős állata. 21 m. hosszú, 360 cm. magas, 355 mm. súlyu. Kifogták 1900. aug. 1-én a Spitzbergák és a Medve szigetek között. A fogásnál 75000 kg. súlyu volt, a legnagyobb czethal, melyet eddig fogtak.

Külön kiállításban

láthatók: 21 ragadozó és mélylátó praeparált hal, szerszámok a fogáshoz, úgy mint tengeri szigonyok.

Magyarozatok mindig tartatnak.

Nyitva naponta reggel 9-től este 8-ig.

Megnyílik szombaton, április 26 és tart május 4-ig.

Beléptidij 40 fl., gyermekek és katonák örmesterig 20 fl. Iskolák és egyetek kedvezményben részesülnek.

Kiváló tisztelettel
az igazgatóság.

Megérkeztek

a legszebb tavaszi ujdonságok

női divatszövetekben

Bluz selymekben, Tennis, Chiné és De laine szövetekben, napernyőkben

Szabó Lajos fiai cégnél

Debreczen. Rózsatér.

Valódi uradalmi tea vaj kilóként
1 fnt 20 krért kapható Fegyhazi János fűszer üzletében a Piacz és Miklós u. sarkán.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajdusági pedrő” használata által. Egy doboz 40 ft. Kapható Debreczenben Tóth Béla gyógyszerárában, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Turul permetező.

A jelenkor legjobb

peronospóra permetezője

javitott alakban, 1902. Modell, fényesen kiállotta a próbát. Teljesen szilárd, rez alkatrészekkel, egy perc alatt kivehető székárammal. Könnyű, jó és biztos munka.

==== Kapható ====

Kontsek Géza

magkereskedésében, Kossuth utca 7.

6000 mm. rozs és buza présszalma

igen olcsón, Nagyvárad vidéke egyik állomásáról, **préseletlen** állapotban eladó. Tudakozódások „D. A. 895. Rudolf Mosse Dresden” intézendők.

Mészáros Miklós

m. kir. szabad. osztálysorsjegy-főelárusító

Budapest, VIII., József-körút 22-24. sz.

Ajánlja a m. kir. szab. osztálysorsjegyek közvetlen beszerzését főelárudájából

$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{1}$	Huzás május 22 és 23-án
1.50	3.—	6.—	12.—	

Megrendeléseket czélszerűségeből postautalványon kérem.

Ő cs. és Apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán.

A katonai jótékony czélokra szánt

XXII-ik cs. kir. államsorsjáték.

Ezen az Osztrák örökös tartományokban egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 17.822 nyereményt tartalmaz készpénzben 442 850 korona összegben.

A főnyeremény 200,000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a csász. kir. lottójövedék kezekedik.

A huzás visszavonhatlanul 1902. jun. 12-én fog megtartatni.

☛ Egy sorsjegy ára 4 korona. ☚

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker. Vorderer Zöllamtsstrasse 7 sz. a., továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytőzsdékben, adó, posta, távirda és vasuti hivataloknál, vál. üzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki. — **A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.**

**A cs. kir. lottójövedéki igazgatóság
államsorsjátéki osztálya.**

 **Csipke függönyök
tisztítása**
a szőlek elrongálása nélkül.

☛ kifogástalanul ☚

Hrabéczy Antal

kelmefestő és vegytisztító intézetében eszközöltetik.

Debreczen
Széchényi utca 42 sz.

==== Üzlethelyiség az utcára. ====

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.